

11/10 1952

Tankar kring ett tomrum

Med nöje har Dagens Nyheter berett plats åt ambassadör Gunnar Hägglöfs artikel om boken "Paradis för oss" (av Frank Burns) och om motiven för att hr Hägglöf dels författat denna bok, dels inte förut vidkänts författarskapet, dels nu talar om att han författat den. Boken utkom i måndags; den innehåller i romanform en del skildringar från politiska och diplomatiska kretsar kring Sverige och det internationella läget 1939—1941. Enligt pressens tämligen eniga omdöme visar romanen att författaren stått händelseförloppet under denna tid nära; någon litterär talang röjer boken inte, och reflexionerna i den är — såsom i denna tidnings anmälan framhölls — "banalt välsinnade".

Hr Hägglöfs artikel är från flera synpunkter av intresse. Det är roligt att få veta att hr Hägglöf författat romanen i fråga; denna romans egentliga intresse låg i att man inte visste vem som skrivit den. Det är också roligt att lära känna de skäl som föranlett hr Hägglöf att skriva romanen och utge den under pseudonym. Han har, skriver han, dolt sig bakom en pseudonym därför att han "har svagheten att icke tycka om jagformen och ej heller personliga förklaringar eller personlig publicitet". Denna "svaghet" har dock endast under fem dagar behärskat vår nye författare; på den sjätte dagen talar han om att han skrivit boken och varför han skrivit den. Denna sistnämnda fråga, som för mången måste bli än svårare att besvara efter avslöjandet av författarens per-

son, ger ett visst allmänt intresse åt hela denna sak.

"Mina motiv är mycket enkla", förklarar hr Hägglöf. Förvisso är det ett riktigt påpekande. Hr Hägglöf har i likhet med Bismarck, bröderna Cambon och andra illustra föregångare velat från sin långa tjänstgöring inom diplomatin och sin statsrådstid — på grund av vinterkriget 1939 nedskuren till två månader — leverera ett slags politiskt testamente, ett ord på vägen till oss alla. "De flesta av oss svenskar har väl en känsla av att Sveriges förhållande till ytttervärlden är det problem som nu måste stå i förgrunden för det svenska folkets uppmärksamhet", betonar hr Hägglöf med tillbörlig skärpa. En man som sett så mycket och gjort så mycket stiger fram för att upplysa oss. På en punkt kan denna upplysning, enligt författarens egen fint anspråkslösa reflexion, knappast anses originell; han vill att Sverige skall "fortsätta sin alliansfria politik, stödd på ett relativt starkt försvar". Det han egentligen vill säga är att man inte får tro på neutralitetspolitiken som en under alla förhållanden hållbar "svensk linje"; han inskräper att "neutralitet som praktisk politik endast är möjlig under vissa speciella och numera allt sällsyntare konstellationer i den internationella politiken".

Det är rimliga, man frestas nästan att säga förnuftiga tankar. Möjligen kan anmärkas att de framförs med ett visst eftertryck, med en viss pretention. Dessa problem har vi nu i åtskilliga år debatterat i Sverige; vi har skrivit hundratals ledare om dem, de har rent av berörts i själva riksdagen. Denna debatt har vår ambassadör i London, upptagen med att vara vår stämma i en av världens främsta stater, tydligen inte haft tid eller tillfälle att följa. Han kommer med sin mening, glatt, ivrigt och fundersamt. Det är glädjande att han med sin stora erfarenhet självständigt hunnit fram till en visdom som förblir sympatisk även om den sedan länge insetts av alla.

Vår Londonambassadör ger även skakande antydningar om hur den "som verkade på ansvarig post" kände det under världskriget. Han talar om "den känsla som under krigsårens dagar och nätter brände sig in hos mig, känslan av att vårt land under månader och år svävade i ett utrikespolitiskt

Frank Burns i gala

tomrum, känslan av att ingen kunde veta om icke Sverige kunde bli angripet vilket ögonblick som helst". Ordet tomrum är inte bra; felet var ju snarare att vi inte svävade i ett tomrum, att sällskapet kring oss var alltför energiskt och påträngande — men man förstår ju vad hr Hägglöf vill säga. Han förklarar också att ingen "på ansvarig post under denna tid kan glömma denna genomträngande känsla av osäkerhet". Hur tilltalade är det inte att våra diplomater, ja, våra ministrar verkligen hade samma känslor och tankar under de åren som alla vanliga människor. Det är en uppfrikanande uppriktighet över bekännelsen.

Hr Hägglöf anses vara en av Sveriges tre eller fyra intelligentaste diplomater. Då han nu omtalar vad han i största allmänhet tänker kan han åberopa sig på höga exempel; samma sak har hänt även nu fungerande statsråd. När man lyssnar till dessa sånger börjar man tycka om hr Undéns trumpna tystnad. Bör inte regeringen utfärda förbud mot att höga ämbetsmän tänker högt? Ett sådant förbud skulle öka statsmaktens anseende och medborgarnas lugn. Hr Hägglöf har komprometterat sig själv och den svenska diplomatin genom en bok och en artikel som visar intellektuell och politisk inkompetens.